

FAMILY AND EDUCATION, THE SUCCESS EQUATION FROM ECOPSYCHOLOGICAL PERSPECTIVES

Maria Dorina Pașca
Lecturer, PhD, LP, UMFST „George Emil Palade” from Târgu Mureș

Abstract: From the perspective of ecopsychology, both family and education, as an equation of harmonious development of the individual in relation to society, represent the sine qua non, the logistical structure approached as successful, emphasizing interdisciplinarity as an effect of metacognition and the interrelationship between knowledge and adaptation, having the uniqueness of the personal matrix.

Keywords: family, education, ecopsychology, community, approach.

Din perspectivele ecopsihologiei, atât familia cât și educația, ca ecuație a dezvoltării armonioase a individului raportat la societate, reprezintă sine qua non, structura logică abordată ca reușită, punând accent pe interdisciplinaritate ca efect al metacogniției cât și pe interrelația dintre cunoaștere și adaptare, având unicitatea matricei personale.

În acest context, abordarea ecopsihologică, evidențiază, în mod pregnant, modalitatea prin care mediul, sub toate aspectele sale de expresie, face parte din ecuația interdisciplinarității, fapt demonstrat și în variatele forme de cunoaștere a întregului complex de evoluție, ca raportare la identitate și concepte, pornind de la personalitatea umană avută ca reper al transformărilor atât pe verticala, cât și pe orizontala societății la care ne referim, legitimând în acest caz, implicarea, ca rezultat sine qua non, a matricei universale.

Deci: **familia** reprezintă un tot, în care fiecare din membrii săi, se identifică ca atare.

Dacă:

- ambianța;	- armonia;	- acceptarea
- stabilitatea;	- iubirea	- neînțelegerea
- liniștea;	- respectul	- răceala
- atmosfera;	- prietenia	- rigiditatea
- căldura;	- siguranța	- inacceptarea

Dar, mai ales înțelegerea, sunt elementele ce creionează mediul **casei**, adică, al familiei, **tiparul** sau **matricea** pentru viitorul celor ce o compun fiind foarte important.

Cu toate acestea, întâlnim și familii în care atât mediul:

- natural;
- social;
- educațional;
- medical;
- spiritual;
- economic;
- familial;

Se înscrie în „rețetarul” celor dezavantajate unde lipsurile/carențele duc spre:

- conduite de risc comportamental;
- conduite afective;
- abuzuri fizice;
- abuzuri psihice;

- agresivitate fizică și psihică,

Sub toate spectele, astfel încât, **elementul de ecopsihologie** își va lăsa amprente adânci, încât:

- încrederea de sine;
- stima de sine;
- imaginea de sine;
- calitatea vieții;
- identitatea ca individ,

vor declanșa atitudini și comportamente, ce pot deveni, la un moment dat, delictuale.

În acest context, menținerea unui echilibru familiar/l, reprezintă normalitatea din toate punctele de vedere, astfel încât **modelul structural-ecopsihologic** să fie cel mai plauzibil de urmat și aplicat, pornind de la cauză și ajungând a efect.

Este evident că, o familie are personalitatea sa bine definită de membrii săi, de aceea siguranța și stabilitatea sa în:

- timp;
- spațiu;
- identitate,

trebuie să certifice evoluția și valoarea, ceea ce o face a fi în toată complexitatea sa, celula de bază a societății.

De asemenea, Holmes I (2001), remarcă faptul că familia, practic, relațiile de familie au o viață a lor, care e mai mult decât suma vieților membrilor familiei. Pentru ca aceste relații să fie reușite, trebuie să le luăm în serios (ceea ce înseamnă să și râdem de ele uneori). Trebuie să ne gândim la ce e mai bine nu numai pentru „mine” sau pentru „tine” ci și pentru „noi”.

Autorul pornește în a ne prezenta „*decalogul*” vieții de familie, pe care, respectat, se va schimba în mod semnificativ starea de spirit și atmosfera dintr-o familie.

Deci:

1. puneți relațiile intime de familie în centrul ființei voastre;
2. fiți loiali familiei, e singura pe care o aveți;
3. dacă sunteți nefericiți din cauza familiei sau a relațiilor cu ea, nu vă rezumați să bombăniți, ci aveți încredere că familia noastră va asculta ce aveți de spus;
4. faceți-vă timp să comunicați cu familia, să vă împărtășiți sentimentele și să rezolvați împreună problemele și dificultățile care apar;
5. respectați ciclul generațiilor, căci sunteți o verigă dintr-un lanț care se întinde departe, în trecut și în viitor;
6. nu negați, nu respingeți și nu luați în derâdere sentimentele altcuiva, iar dacă o faceți, ucideți viața emoțională a relației dintre voi;
7. recunoașteți forța geloziei sexuale din cadrul cuplului, deoarece nimic nu e mai demoralizant pentru un om decât să se simtă respins sexual;
8. exprimați-vă sincer sentimentele față de partener și de familie;
9. fiți conștienți de forța invidiei, nu implicați o terță persoană în relațiile voastre și nu implicați copiii în amărăciunea ce-o trăiți;
10. nu pierdeți vremea comparându-vă relația cu a altora, dar și prețuiți-vă pe noi înșivă și propria capacitate de a oferi și de a primi dragostea.

Chiar dacă pare la prima „lectură” un dialog „casnic și romanțat”, el include de fapt toate elementele ce, dintr-o **perspectivă ecopsihologică** influențează „bunul mers” al unei familii, nelăsând loc „derapajului” social, ci din contră, remarcă identități și personalități bine conturate și ancorate în actualitate, în cotidian.

Totodată, familia ca „instituție”, se identifică a face parte din elementul de ecopsihologie prin **locuția** acesteia/ei, adică:

- **la oraș/urban**, cu tot disconfortul mediului, implicată în a păstra un echilibru emoțional-social, în ciuda tentațiilor venite din varii situații și depășindu-și printr-o constituție solidă, condiția existențială;

- **la sat/rural**, când retragerea în natură și pactizarea cu ea, aduc noi structuri ale matricei personale unde, cogniția, implicarea și impactul psiho-social primesc alte conotații valorice, conștientizând elementul de responsabilitate colectivă prin dimensiunea legăturilor cu mediul natural/ înconjurător și nu numai, devenind păstrător a tradițiilor, exprimându-se ca atare, în timp și spațiu, metaforic vorbind, cosmic.

În același context, coabitarea dintre **locație** și **locuință**, face ca strategia de **abordare ecopsihologică** să fie diferită, practic, nefiind la fel atunci când aceasta, într-un mediu natural propice sau nu, ca material de construcție din:

- lemn; - metal;
- piatră; - pământ;
- sticlă; - aliaje;
- materiale neconvenționale;
- gheață,

cu :

- demisol; - garaj;
- parter; - acareturi;
- subsol - dependințe;
- etaj

și având sau nu:

- gard;
- poartă; - piscină; - pădure;
- curte; - parc; - iaz;
- grădină; - apă;

sau fiind:

- în deșert;
- la câmpie;
- în șez;
- la deal;
- la munte;

unde poate fi:

- rece;
- cald;
- frig;
- umed;
- secetos;
- însorit;
- întunecat,

numărând sau nu:

- cele patru anotimpuri:
- vară;
- toamnă;
- iarnă;
- primăvară,

zi și noapte:

- 12 ore zi și 12 ore noapte;
- 6 luni zi și 6 luni noapte,

toate trecute printr-o ecuație cu **necunoscute bio-psiho-sociale**, dau importanță **ecopsihologiei** ca fiind expresia cea mai pertinentă legată de:

- conduita;
- atitudinea;
- comportamentul

uman/ă, a individului aflat într-un mediu propice sau nu dezvoltării sale, din perspectiva metacogniției, personalității și nu numai, evidențindu-și valoarea și existența într-o contextualitate dată și aplicând în cunoștină de cauză dictonul „Cogito ergo sum” .

De asemenea, privind **educația**, abordarea noastră se va regăsi într-o altă postură, aceea de a implementa o logistică privind diada *părinte-copil vs copil-părinte*, cei doi fiind “eroii principali” ai „telenovelei” numită viața și care, este percepută variat, consecvent și inconservent, de fiecare dintre actorii distribuiți în cele două roluri.

Cunoscut fiind **mediul școlar** și impactul acestuia din punct de vedere al **ecopsihologiei**, vom parcurge câteva remarci care, cu siguranță, își vor găsi ecoul în termenii de educație în:

- familie;
- școală;
- comunitate,

ale Sfântului Ioan Hrisostom, precum:

- Educația trebuie să fie făcută la timp: „ Dacă la început și de la o vârstă fragedă, zidim în copil principii bune, nu mai sunt necesare după aceea istovitoare eforturi, căci obișnuința va fi în viitor lege pentru copii”.

- Educația trebuie să se facă treptat, cu discernământ și înțelepciune: „ Nu-i învăța pe nou-născuți zborul perfect într-o singură zi, ci la început îi scoate doar afară din cuib, apoi, altă dată, învătă-i zborul aproape de pământ și doar după ce s-au mai odihnit, altă dată învătă-i să zboare mai sus și astfel, încet-încet îi vei conduce la înălțimea care trebuie”.

- Educația trebuie să se facă cu dragoste, cu milă și cu bucurie lăuntrică: „Cu milă părintească, cu vorbă pricepută, sa fie remediate greșelile tinerilor”.

- Dragostea nu trebuie să aibă atât elementul negării, cât să fie caracterizată de pozitivitate, nu sunt necesare atât interdicțiile, cât se cere să evidențiem elementele pozitive.

- Îndrumătorul trebuie să fie înzestrat de talentul povestirii a diferite istorioare.

- Este necesar să instruim corect și sincer copilul, nu să-i plăsmuim o societate imaginară care nu corespunde realității. Suntem datori să-i dezvăluim, atât pe cele bune, cât și pe cele urâte ale societății, fiind necesar mult realism „ Copilul nu trebuie să aibă un caracter nici foarte moale nici sălbatic, ci să aibă o gândire bărbătească și în același timp, îngăduitoare”.

- Pentru educația copiilor este necesar mare discernământ din partea îndrumătorului; discernământul constă în faptul de a nu-i dezamăgi pe copii, dar și să evităm a-i lăsa necorecți prin încurajare: „ Pe acesta (suflul viu – thymos – afectivitatea ca funcție psihică) nu trebuie nici să-i îngăduim să-l folosească oriunde fără discernământ. Trebuie să instruim tinerii într-un astfel de mod de la o vârstă mică, încât, atunci când sunt nedreptățiți ei înșiși, să suporte și să nu se înfurie, iar când văd pe altul că este nedreptățit, să intervină, cu curaj și să-l sprijine cu mijloace potrivite”.

- Să venim la problemele pedepselor, a mustrărilor, a verificărilor: „Copilul căruia nu i-au fost impuse limitări, este profund înșelat în ceea ce privește realitatea vieții. Părinții țin acest copil într-un incubator al unei lumi imaginare, iar când va veni în contact cu lumea reală, în care există restricții, va fi cu desăvârșire nepregătit și incapabil să-i facă față.

În acest context, aplicând astfel simplele dar înțelepte învățăminte, copiii noștri ajunși elevi, școlari, n-ar mai trebui să se confrunte cu atât de „bine dă când îl pronunți” – bullying, deoarece respectul îngemănat cu educația, ar anihila toate „ ispitele” noneducației.

Marele adevăr este acela pe care majoritatea îl uită, atât:

- părinții;
- cadrele didactice;
- restul comunității,

că ei, copiii, cresc, se dezvoltă:

- fizic;
- biologic;
- psihic;
- social,

iar personalitatea lor, este în perioada de formare și acumulare de achiziții metacognitive și nu numai, lăsându-și câteodată „prea direct, cu tupeu și cu obrăznicie amprenta creșterii”, ajungându-se și la momentul ... învinovățirii reciproce.

Holmes I (2001) surprinde sugestiv momentul. .. un lucru similar se petrece uneori între părinți și copii, mai ales când ultimii devin adolescenți. Adolescenții își învinovățesc părinții pentru propriile-i frustrări și dezamăgiri. Din perspectiva adolescentului, părinții pot fi : - plictisitori;

- zgârciți;
- restrictivi;
- neinteresanți,

sau/și:

- îl neglijează;
- îl tratează ca pe un copil mic;
- îl dezabrobă;
- îi spune ce să facă;
- nu-l iubesc suficient,

sau nu se interesează deloc de el.

La fel, părinții își învinovățesc copiii că:

- își consideră casa ca un hotel;
- ies prea des;
- nu ies suficient;
- zac în pat toată ziua;
- nu fac nimic în casă;
- nu mișcă un deget,

și în general, că le provoacă nopți de insomnie și dezamăgire.

Astfel, este surprins modul în care atât copilul cât și părintele se privesc în aceeași oglindă, dar de văzut, văd fiecare altceva.

Pornind de la aceste deziderate, putem elimina prin strategii adecvate **ecopsihologiei**:- angoasele;

- teama de neprevăzut;
- depresia;
- carențele afective;
- insatisfacția;
- anxietatea;
- inadptabilitatea;
- instabilitatea emoțională,

dar mai ales, temerile pentru apatiția și menținerea unor tulburări comportamentale cu risc antisocial și delictual la care, reacția noastră întârziată în timp, să nu-și mai facă efectul...regretul de tipul: „*dacă aș fi știut*”, dar metaforic întreb : „*Tu, ca părinte, unde ești, unde ai fost, ce faci în viitor?*”, căci:

- poți semăna vânt și culegi furtună;

- ce semeni aceea culegi,
dar, fiind optimiști și știind că stă în puterea minții noastre, totul poate porni de la o...poezie spusă părinților:

Să înveți să fii cel mai bun

de D.L. Clonis

Învăță-mă să merg și voi alerga,
Învăță-mă să privesc și voi vedea
Învăță-mă să aud și voi asculta
Căci ce-mi spui tu să fac mi se întipărește în minte,
Și trăirile pe care mi le împărtășești le voi păstra,
Ce am învățat voi prețui
Și învățând să zbor
Mă voi înălța!

iar aceștia, la rândul lor, vor rememora cuvintele lui Dalai Lama, încercând să-și:

- prețuiescă; - aprecieze;
- iubească; - învețe;
- înțeleagă; - accepte;
- cunoască;

copiii, „*Dați celor pe care îi iubiți, aripi să zboare, rădăcini prin care să crească și motive pentru care să revină de unde au plecat*”.

Și-atunci, planeta Pământ și locuitorul său, Omul – „vor trăi în armonie” având „tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”.

Pornind de la ecuația de început, paradigmele enunțate în context, demonstrează reușita din perspective ecopsihologice a celor propuse având în prim plan individul, ca și consumator de ... cultură și educație.

BIBLIOGRAPHY:

1. Dobre C. (2003) – Psihologia mediului – provocările momentului, articol – <http://dsdro.ro>
2. Holmes J. & Ros (2001) – Ecologia stărilor sufletești; ghidul bunei dispoziții, Editura Humanitas, București
3. Popescu – Neveanu P. (1991) – Dicționar de psihologie, Editura Albatros, București
4. Pașca M.D. (2019) – Texte și ... pretexte, Editura Ardealul, Tg Mureș
5. Pașca M.D., Tia T. (2024) – Psihologie pastorală aplicată, Editura Renașterea, Cluj Napoca
6. Sillamy N. (1996)- Dicționar de psihologie, Editura Univers Enciclopedic, București
7. Șchiopu U., Verza E. (1981) – Psihologia vârstelor, Editura Didactică și Pedagogică, București
8. Tomșa I.R. (2010) – ecopsihologie – cum vindecăm întrăinarea de restul creației, Editura Orfeu, București
9. Vlachos H. (2001) – Psihoterapia ortodoxă, Editura Sophia, București
10. DEX (2009), Editura Academiei Române, București
11. Larousse (1996) – Dicționar de psihiatrie